

Cysyniadau Allweddol

- Cyfathrebu a rhyngweithio
- Dehongli
- Ymateb a chyfryngu
- Profi a defnyddio amrediad o ieithoedd
- Creadigrwydd
- Ffuriau a genres

Maes Dysgu a Phrofiad: Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu

Mae deall ieithoedd yn allweddol i ddeall y byd o'n cwmpas. (D2)

Mae ieithoedd a *llythrennedd* yn hanfodol i alluogi pobl i **gyfathrebu â'i gilydd**. Maen nhw'n ein galluogi i **ddehongli'r hyn a glywn, a ddarllenwn ac a welwn**, a thrwy hyn ddatblygu ein dealltwriaeth, ein hempoethi a'n gallu i **ymateb a chyfryngu'n** effeithiol.

Nod y Maes hwn yw cynnig cyfleoedd i ddysgwyr **profi ieithoedd**, yn ogystal â **delweddau**, mewn **ystod o ffuriau a genres**. Gall natur gyfoethog ac amrywiol y profiadau hyn ddatblygu gallu dysgwyr i ddod yn **greadigo** ac yn fentrus wrth ddefnyddio amrediad o ieithoedd mewn cyd-destun *lluosiethog*. Gallan nhw hefyd fod o gymorth i ddysgwyr feithrin y sgiliau sydd eu hangen arnyn nhw i **ddehongli'n feirniadol** a diduedd yr hyn y byddan nhw'n ei glywed, ei ddarllen a'i weld er mwyn **rhyngweithio'n effeithiol** fel dinasyddion galluog, gwybodus yng Nghymru a'r byd.

Sut allwn ni wneud hyn yn real a thynnu ar brofiadau'r dysgwyr a'r gymuned?

- CellB – mynd i wyllo ffilm.
- Defnyddio amserlen bws lleol/amserlen trên lleol – datrys problemau mewn cyd-destun cyfarwydd.
- Atyniadau lleol – casglu gwybodaeth am brofiadau sydd ar gael yn lleol; cost yr atyniadau; lleoliad; argaeledd ayyb. Cyflwyno'r wybodaeth yma i bobl sydd eisiau ymweld â'r ardal.
- Gwyllo perfformiadau disgyblion yn Eisteddfod Dangos Doniau yr ysgol.
- Ymweliadau theatr – panto a drama.

Pa brofiadau allai gefnogi'r dysgu?

- Amser Cylch
- Gwyllo ffilm, clip fideo neu ddrama
- Darllen a deall
- Gwrando ar stori/caneuon/barddoniaeth
- Edrych ar bosteri/bwydlenni/rhestrau siopa/amserlenni ayyb ac echdynnu gwybodaeth
- Chwilio am wybodaeth mewn pamffledi/llyfrau/ar y we
- Gofyn cwestiynau
- Chwarae rôl

Cysylltiadau gyda MDAph / DHSB eraill

Celfyddydau Mynegiannol:

Mae archwilio'r celfyddydau mynegiannol yn hanfodol er mwyn dyfnhau sgiliau a gwybodaeth gelfyddydol, ac mae'n galluogi dysgwyr i ddod yn unigolion chwilfrydig a chreadigol.

Mae ymateb a myfrio, fel artist ac fel cynulleidfa, yn rhan hanfodol o ddysgu yn y celfyddydau mynegiannol.

Mathemateg a Rhifedd:

Mae ystadegau yn cynrychioli data; mae tebygrwydd yn modelu siawns ac mae'r ddau yn cefnogi casgliadau a phenderfyniadau gwybodus.

Iechyd a Lles:

Mae'r ffordd rydym yn prosesu ein profiadau ac yn ymateb iddyn nhw yn effeithio ar ein hiechyd meddwl a'n lles emosiynol.

Cyfleoedd i gynnwys themâu trawsgwricwlaidd

Cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol

Datblygu dysgu drwy ystod o leoedd a digwyddiadau arwyddocaol

Creu cysylltiadau â chymunedau a sefydliadau lleol

Adnabod sut y mae ein hieithoedd yn datgloi gwybodaeth am ein llenyddiaeth, ein daearyddiaeth a'n hanes a'u cysylltiadau y tu hwnt i Gymru

Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb

Rhyngweithio ag eraill

Cynnal cydberthynas ag eraill

Sut mae'r datganiad yn cefnogi'r pedwar diben?

Dysgwyr uchelgeisiol, galluog

Cyfranwyr mentrus, creadigol

Unigolion iach, hyderus

Dinasyddion egwyddorol, gwybodus

Dysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n:

- gosod safonau uchel iddyn nhw eu hunain ac yn chwilio am heriau ac yn eu mwynhau
 - datblygu corff o wybodaeth ac sydd â'r sgiliau sydd eu hangen i gysylltu'r wybodaeth honno a'i chymhwyso mewn gwahanol gyd-destunau
 - ymholgar ac yn mwynhau datrys problemau
 - gallu cyfathrebu'n effeithiol mewn gwahanol ffurfiau a lleoliadau, drwy'r Gymraeg a'r Saesneg
 - gallu egluro'r syniadau a chysyniadau y maen nhw'n dysgu amdany'n nhw
 - gallu defnyddio rhif yn effeithiol mewn gwahanol gyd-destunau
 - deall sut i ddehongli data a chymhwyso cysyniadau mathemategol
 - defnyddio technolegau digidol yn greadigol i rhannu gwybodaeth, dod o hyd iddi a'i dadansoddi
 - ymchwilio ac yn gwerthuso eu canfyddiadau'n feirniadol
- ac sy'n barod i ddysgu gydol eu bywydau

Cyfranwyr mentrus, creadigol sy'n:

- cysylltu ac yn cymhwyso eu gwybodaeth a'u sgiliau i greu syniadau a chynnyrch
- meddwl yn greadigol er mwyn ail-lunio a datrys problemau
- adnabod cyfleoedd ac yn manteisio arny'n nhw
- mentro'n bwyllog
- arwain ac yn chwarae rolau gwahanol mewn timau'n effeithiol ac yn gyfrifol
- mynegi syniadau ac emosiynau drwy wahanol gyfryngau
- rhoi o'u hegni a'u sgiliau fel y bydd pobl eraill yn elwa ac sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith

Unigolion iach, hyderus sydd:

- â gwerthoedd sicr ac sy'n sefydlu eu credoau ysbrydol ac egwyddorol
 - yn meithrin eu lles meddyliol ac emosiynol drwy ddatblygu hyder, cadernid ac empathi
 - yn cymhwyso gwybodaeth am effaith deiet ac ymarfer corff ar iechyd corfforol a meddyliol yn eu bywyd pob dydd
 - yn gwybod sut i ddod o hyd i'r wybodaeth a'r cymorth sydd eu hangen i gadw'n ddiogel ac iach
 - yn cymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol
 - yn gwneud penderfyniadau pwyllog ynghylch eu ffordd o fyw ac yn rheoli risg
 - â'r hyder sydd ei angen i gymryd rhan mewn perfformiadau
 - yn ffurfio cydberthnasau cadarnhaol wedi'u seilio ar ymddiriedaeth a pharch at ei gilydd
 - yn wynebu heriau ac yn eu goresgyn
 - â'r sgiliau a'r wybodaeth sydd eu hangen i ddelio â'u bywyd pob dydd mor annibynnol ag y gallan nhw
- ac sy'n barod i fyw bywyd cyflawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.

Dinasyddion egwyddorol, gwybodus sy'n:

- canfod, yn gwerthuso ac yn defnyddio tystiolaeth wrth ffurfio barn
 - trafod materion cyfoes ar sail eu gwybodaeth a'u gwerthoedd
 - deall ac yn arfer eu cyfrifoldebau a'u hawliau dynol a democrataidd
 - deall ac yn ystyried effaith eu gweithredoedd wrth ddewis a gweithredu
 - wybodus am eu diwylliant, eu cymuned, eu gymdeithas a'r byd yn awr ac yn y gorffennol
 - parchu anghenion a hawliau pobl eraill, fel aelod o gymdeithas amrywiol
 - dangos eu hymrwymiad i sicrhau cynaladwyedd y blaned
- ac sy'n barod i fod yn ddinasyddion yng Nghymru a'r byd

Mae deall ieithoedd yn allweddol i ddeall y byd o'n cwmpas. (D2)

Cam cynnydd 1

Rwy'n gallu *gwahaniaethu seiniau*, chwarae â seiniau a thrin seiniau o fewn fy amgylchedd yn ogystal ag o fewn geiriau.

Rwy'n dechrau *gwahaniaethu ffonemau* yn glywedol mewn gwahanol safleoedd.

Rwy'n gallu adnabod a dilyn gwybodaeth ddarluniadol a/neu gwybodaeth lafar, a chyfarwyddiadau aml-gam am bynciau cyfarwydd ac arferion.

Rwy'n gallu gwrando ar eraill gyda sylw cynyddol.

Rwy'n gallu mwynhau rhannu llyfrau a deunyddiau darllen a'u trin fel darlennydd.

Rwy'n gallu defnyddio unedau sain o amrywiol feintiau er mwyn dysgu darllen.

Rwy'n gallu segmentu a chyfuno.

Rwy'n gallu deall fod perthynas un-i-un rhwng y gair ysgrifenedig a'r gair llafar.

Rwy'n dechrau datblygu fy ngwybodaeth o gyfatebiaeth graffem-ffonem.

Rwy'n dechrau adnabod a darllen geiriau aml eu defnydd.

Rwy'n gallu defnyddio cyd-destun a lluniau i'm helpu i ddeall yr hyn rwyf yn ei ddarllen.

Rwy'n dechrau darllen yn ôl yr hyn yr rwyf yn ei ysgrifennu.

Rwy'n gallu deall a defnyddio cysyniadau sylfaenol mewn iaith.

Rwy'n ymwybodol o sut mae geiriau'n cael eu gwahanu gan fylchau.

Rwy'n dechrau dod yn ymwybodol o sut mae prif lythrennau ac atalnodau llawn yn pennu ffiniau brawddegau.

Rwy'n gallu darllen ar goedd gyda mynegiant, gan roi sylw i atalnodi.

Cam cynnydd 2

Rwy'n gallu gwrando ar, deall a chyfathrebu ystyr cyffredinol yr hyn rwy'n ei glywed.

Rwy'n gallu gwrando ar, deall ac adalw'n ddiweddarach yr hyn rwyf wedi'i glywed.

Rwy'n gallu deall gwybodaeth am amrywiaeth o bynciau, gan adnabod y prif bwyntiau.

Rwy'n gallu deall ac ymateb i ystod o gwestiynau a chyfarwyddiadau aml-gam mewn amrywiaeth o gyd-destunau cyfarwydd ac anghyfarwydd.

Rwy'n gallu defnyddio ciwiau amrywiol i ragfynegi'r ystyr cyffredinol mewn amrywiaeth o gyd-destunau llafar cyfarwydd ac anghyfarwydd.

Rwy'n gallu gwrando ar eraill a deall y gallan nhw fod â safbwynt gwahanol i mi.

Rwy'n gallu defnyddio cyfatebiaethau graffem-ffonem wrth ddarllen.

Rwy'n gallu defnyddio ystod o strategaethau i ddarllen gyda rhuglder cynyddol.

Rwy'n gallu darllen gwahanol destunau gan ddefnyddio ystod o strategaethau i bennu ystyr.

Rwy'n gallu adnabod nodweddion gwahanol fathau o destunau a defnyddio iaith briodol i siarad amdanyn nhw.

Rwy'n gallu darganfod a defnyddio gwybodaeth o wahanol ddeunyddiau rwyf yn eu darllen.

Rwy'n gallu dehongli ystyr o destun a delweddau.

Rwy'n gallu darllen ar goedd gyda mynegiant, gan roi sylw i atalnodi.

Rwy'n gallu datblygu fy ngeirfa trwy wrando a darllen, a defnyddio'r geiriau newydd hyn mewn amrywiaeth o gyd-destunau.

Cam cynnydd 3

Rwy'n gallu gwrando ar, deall, ac adalw yn ddiweddarach mewn mwy o fanylder, ystyr cyffredinol yr hyn rwyf wedi'i glywed.

Rwy'n gallu gwrando ar a deall gwybodaeth am amrywiaeth o bynciau, gan grynhoi'r prif bwyntiau.

Rwy'n gallu gwrando ar, adnabod a defnyddio ciwiau i ddeall ystyr cyffredinol a syniadau sydd ymhlyg.

Rwy'n gallu gwrando gydag empathi ar safbwyntiau gwahanol bobl ar bynciau amrywiol.

Rwy'n gallu darllen testunau gan ddewis strategaethau sy'n rhoi'r mwyaf o gymorth i mi eu deall. Gallai'r strategaethau hyn gynnwys gweithio ar draws fy ieithoedd.

Rwy'n gallu cymharu gwahanol bethau rwy'n eu darllen.

Rwy'n gallu defnyddio sgiliau dehongli a dod i gasgliad er mwyn deall testunau, a gallu ystyried dibynadwyedd yr hyn yr wyf yn ei ddarllen.

Rwy'n gallu gwrando a darllen i fagu dealltwriaeth o'r ffordd y mae gramadeg ac atalnodi'n effeithio ar ystyr.

Rwy'n gallu darllen gydag empathi i adnabod safbwyntiau gwahanol bobl ar bynciau amrywiol.

Rwy'n gallu gwrando a darllen er mwyn datblygu fy ngeirfa, ynganiad a strwythurau brawddegau, gan ddefnyddio'r rhain wrth i mi gyfathrebu.

Cam cynnydd 4

Rwy'n gallu deall a dadansoddi ystyr cyffredinol a syniadau sydd ymhlyg.

Rwy'n gallu gwrando gydag empathi ar safbwyntiau gwahanol bobl ar bynciau amrywiol gan ddefnyddio'r safbwyntiau i gyrraedd fy nghasgliadau fy hun.

Rwy'n gallu darllen ystod o destunau gan ddewis strategaethau i'w deall nhw ac i wella fy mynegiant a chyfathrebu.

Rwy'n gallu defnyddio ystod o strategaethau i grynhoi, syntheseiddio a dadansoddi gwybodaeth er mwyn deall testunau'n fanwl

Rwy'n gallu defnyddio sgiliau dehongli a dod i gasgliad i ddeall testunau mwy cymhleth, a gallu ystyried dibynadwyedd ac effaith yr hyn yr wyf yn ei ddarllen

Rwy'n gallu gwrando a darllen i ddatblygu fy nealltwriaeth o'r ffordd mae gramadeg ac atalnodi'n siapiro brawddegau a thestunau cyflawn.

Rwy'n gallu darllen gydag empathi i adnabod safbwyntiau gwahanol bobl ar bynciau amrywiol, gan eu defnyddio i ffurfio fy nghasgliadau fy hun.

Rwy'n gallu gwrando a darllen er mwyn cadarnhau a datblygu fy ngeirfa a strwythurau brawddegau gan ddefnyddio'n gywir yr hyn rwy'n ei ddysgu wrth i mi gyfathrebu.

	<p>Rwy'n gallu gwrandao a darllen i fagu dealltwriaeth o'r ffordd y mae gramadeg ac atalnodi'n effeithio ar ystyr.</p> <p>Rwy'n dechrau gofyn ac ateb cwestiynau er mwyn deall yn well.</p> <p>Rwy'n gallu ymateb i'r hyn rwy'n ei glywed, ei ddarllen a'i weld.</p> <p>Rwy'n gallu siarad am yr hyn rwy'n ei glywed, ei ddarllen neu'i weld, a mynegi barn syml.</p> <p>Rwy'n gallu ymateb i'r hyn rwy'n ei glywed, ei ddarllen a'i weld, gan ofyn cwestiynau a dangos fy nealltwriaeth.</p> <p>Rwy'n gallu darllen gydag empathi i adnabod safbwyntiau gwahanol bobl ar bynciau amrywiol.</p> <p>Rwy'n gallu arbrofi gyda geirfa rwyf newydd ei dysgu.</p>			
--	--	--	--	--